

KONTAKT

KULTUR & NÖJE
redaktion@folkbladet.se
011-200 440

Konstnärerna Maria Backman och Hanna Sjöberg visar sin utställning "I förvar. Lobby" på universitetets Kåkenhus på Bredgatan i Norrköping under mars månad.

FOTO: SUSANNA BESKOW NORRGREN

Maria Backmans intresse väcktes när hon hörde talas om ett ryssläger i skogen i Dalarna.

FOTO: SUSANNA BESKOW NORRGREN

Hanna Sjöberg med en bok av Mikael Byström, om den svenska välfärdsstatens möte med flyktingar under andra världskriget.

FOTO: SUSANNA BESKOW NORRGREN

Historien om flyktingläger under andra världskriget

NORRKÖPING

I de svenska skogarna fanns det flyktingläger under andra världskriget. Något som skildras i en utställning i Kåkenhus.

Konstnärerna Maria Backman och Hanna Sjöberg fanns på plats när utställningen på universitetets utställningsyta Lobby i Kåkenhus öppnade på fredagen.

Utställningen, med titeln "I förvar. Lobby", handlar om flyktingmottagningen i Sverige under andra världskriget, och platser där det fanns flyktingläger.

– Sedan försöker vi hela tiden dra paralleller till nuti-

den, säger Maria Backman.

Utställningen är en del av ett större pågående projekt, där levnadsöden och de bortglömda platserna, där det idag växer skog, lyfts fram.

Det började med att Maria Backman som har ett hus i en by i Dalarna fick höra talas om att det funnits ett så kallat ryssläger i skogen, där det bott 200 ryska flyktingar.

– Historien var inte helt bortglömd, men den har inte

existerat officiellt, som något slags kulturarv, eller kulturminne, utan det har funnits enstaka personer som mindes och kunde berätta, säger Maria Backman.

Hanna Sjöberg som bor i Tyskland har arbetat mycket kring temat tvångsarbete. Under nazitiden hade man där ett system med slavarbetare, tvångsarbetare, från ockuperade länder, säger hon.

Ryssarna som flydde till Sverige hade tagits som krigsfångar och hamnat i Norge för att bygga upp infrastrukturen.

Det neutrala Sverige fungerade som ett ovisst väntrum för nära tvåhundrausen flyk-

tingar, från olika länder i krigets Europa.

Flyktinglägren visade på två aspekter: asylrätten som fanns redan i 1937 års utlänningslag, och samtidigt på statens nervositet inför flyktingarna. Det handlade både om att ge skydd åt dem som kom, men också att värja sig mot risker för rikets säkerhet.

– I Sverige tog man emot mycket flyktingar under andra världskriget under en situation när det var krig runt omkring, när det var väldigt pressat läge, när det var ransoneringar i Sverige tidigare än i många andra länder i Europa, säger Hanna Sjöberg.

Trots den knepiga situationen i Sverige, då man hade

det så mycket sämre än i dag, tog man ändå emot flyktingarna, säger Sjöberg. Det gick inte att importera kol eller olja, så det fanns ett akut behov av trä. En manlig flykting skulle innan han kunde söka annat jobb arbeta fem månader i skogen, i huggarläger.

– I och med att de var ute i skogen, långt från kommunikation, så hade man koll på folk också, säger Maria Backman.

Lobby drivs av Erik Berggren vid Remeso, institutet för forskning om migration, etnicitet och samhälle.

Susanna Beskow Norgren
susanna.beskow.norgren@folkbladet.se

KULTUR FAMILJ SPORT

Hanna Sjöberg (till vänster) och Maria Backman.

FOTO: GUNNAR HAGBERG

De visar perspektiv på flykt

KULTUR Utställningen "I förvar", i regi av Hanna Sjöberg och Maria Back-

man, invigdes i lördags på utställningsytan Lobby vid Campus. Den

skildrar flyktingmottagningen under andra världskriget.

B2

**ÖSTERGÖTLANDS
EVENEMANG
- SAMLADE PÅ
ETT STÄLLE**

**Vill du ha publik
på din konsert?**

Lägg in den på
www.ostergotland.events
så når du fler.

Östergötland Events används som evenemangskalender på nyhetssajter i Östergötland (Corren.se, nt.se, Folkbladet.se och MVT.se).

**OSTERGÖTLAND
events**

EVENEMANG I ÖSTERGÖTLAND

Netflix i svenskt avtal

TV-SERIER
Strömningstjänsten Netflix och fackföreningen Teaterförbundet ingår ett formellt partnerskap och kollektivt ramavtal för den svenska film- och tv-branschen, skriver Dagens Nyheter.

Det är första gången ett liknande avtal tecknas mellan en strömningstjänst och Teaterförbundet.

Avtalet innebär dels en inledande ersättning, men också att Teaterförbundets medlemmar som medverkar i en Netflixproduktion kan få ytterligare ersättning beroende på hur mycket filmen eller serien i fråga strömmas. Ytterligare ersättning tillkommer om Netflix säljer produktionen vidare.

–Under förhandlingarna har båda parter visat ett stort engagemang och hänsyn till att nå en överenskommelse som vi hoppas ytterligare kan stärka det svenska kulturlivet, säger Teaterförbundets Ulf Mårtens till Dagens Nyheter. (TT)

Stjärnspäckad miniserie kommer i maj

KULTUR OCH NÖJE
Miniseries "The undoing", med Nicole Kidman och Hugh Grant i två av huvudrollerna, får premiär på HBO Nordic den 11 maj, skriver strömningstjänsten i ett pressmeddelande.

"The undoing" är en psykologisk thriller baserad på Jean Hanff Korelitz bok "You should have known".

Manuset har skrivits av David E Kelley, som bland annat ligger bakom "Ally McBeal" och "Big little lies", och för regin står Oscarsbelönade danska regissören Susanne Bier ("Hämnden"). (TT)

"Klubben" fick pris av kvinnojourer

LITTERATUR
Journalisten och författaren Matilda Gustavsson tilldelas utmärkelsen Årets kvinnogärning för sin bok "Klubben".

Det är Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, som varje år delar ut utmärkelsen på internationella kvinnodagen.

Roks skriver på sin hemsida att de årligen delar ut utmärkelsen till någon som "bidragit till att mäns våld mot kvinnor lyfts fram i ljuset och visat att denna verklighet... också går att förändra". (TT)

Rolig bagatell om unik journalist retar aptiten

RECENSION

Ester Blenda Nordström har fått en välförtjänt renässans på senare år, inte minst genom 2017 års Augustpris till biografen "Ett jävla solsken".

Teater

"Som ett jävla solsken" av Lotta Grut efter Fatima Bremmers bok
Regi: Karin Kickan Holmberg
På scen: Anna-Lena Hemström och Mulle Holmqvist
Teater Bråddgatan 34, Norrköping, 8/3

En av Sveriges första kvinnliga journalister, desutom både framstående och nyskapande. Hon wallraffade som bondpiga och Amerikaemigrant, luffade runt i USA som gratispassagerare på godståg, red på mulor i Sydameri-

kas bergstrakter och gifte sig med en fransk forskare för att få följa med på en flerårig expedition till Kamtjatka – och skrev om alltihop både i tidningsartiklar och i bokform. Lagg därtill att hon reste runt i Sverige på motorcykel, skrev en serie flickböcker som anses vara förebild till Pippi Långstrump, i hemlighet levde som lesbisk, arbetade som lärare för renskötande samebarn, utbildade sig till lantbrukare, bodde flera år på en arrenderad bondgård och dog vid 57 års ålder i sviterna efter alkohol- och opiummissbruk. Ett liv som kunde bli stoff till minst ett halvdussin romaner.

Inte så konstigt kanske att Ester Blenda Nordströms liv har blivit till teater. På Internationella kvinnodagen (passande nog) visades Riksteaterns musikteaterföreställning "Som ett jävla solsken" i Norrköping. Anna-Lena Hemström spelar såväl Ester Blenda som hennes livskamrat Carin Waern Frisell, kollegan Elin Wägner och några bipersoner, dessutom sjunger hon till komp av Mulle Holmqvist. Hon gör allt med energi och gott humör, och givetvis med den lätta stilisering som genren kräver. Rollbytena görs smidigt och utan åthävor: skådespelaren ändrar röstläge, tar på något klädesplagg och lägger ibland på en dialekt, det räcker gott.

Det är skickligt och roligt gjort, men trots allt lämnar mig föreställningen med en känsla av otillfredsställelse. För nog hade denna unika kvinnas liv förtjänat nå-

Journalistpionjären Ester Blenda Nordströms liv har nu även blivit teaterpjäs. På Internationella kvinnodagen visades föreställningen i Norrköping.

FOTO: SVENSKA DAGBLADET/TT

got mer än en sådan här välgjord bagatell. Ambitionen att sammanfatta hela Ester Blendas historia leder med nödvändighet till snabba, ytliga nedslag och ibland ett pliktskyldigt faktaredovisande.

Jag kan inte låta bli att undra vad som hade hänt om pjästexten i stället hade foku-

serat på någon spännande episod och gått mer på djupet. Men visst, föreställningen fungerar om inte annat som en aptitretare. Den som vill veta mer får läsa Fatima Bremmers biografi, eller varför inte någon av Ester Blendas Nordströms böcker som återutgetts på senare år.

Tomas Håkansson

"I förvar" visar flyktinghistoria

NORRKÖPING

Flyktingmottagande är ingen ny situation i Sverige. Det visar nyss invigda utställningen "I förvar" i Lobby på Campus Norrköping.

Färden över fjället var både dramatisk och strapatsrik när Velim Popovic våren 1943 flydde på skidor från de tyska nazisternas arbetsläger i Norge. Så småningom, efter flera mil i höglänt och obanad terräng, nådde han gränsen till Sverige.

Den första "riktiga" kontakten med Sverige blev den samiska boplaten vid Mavasjaure och därifrån fick Velim Popovic hjälp att komma vidare. Den 25 maj skrevs han in hos "Lappmarksdoktor" Einar Wallquists sjukhus i Arjeplog.

Velim Popovic var räddad och senare tillbringade han en stor del av sitt nya liv i Norrköping.

Velim Popovics öde är bara ett av många i raden som nu ingår i utställningen "I förvar" på Campus Norrköpings utställningsyta Lobby i Kåkenhus. De båda konstnärerna Maria Backman och Hanna Sjöberg lyfter, som de själva uttrycker det, fram en bortglömd historia om förvaringsläger, flyktingskap och politisk nervositet om utlänningar i Sverige. Det är situationen under andra världskriget, då Sverige fungerade som ett ovisst väntrum för

Hanna Sjöberg (till vänster) och Maria Backman poängterar att situationen med flyktingar förekommit även tidigare i Sverige.

FOTO: GUNNAR HAGBERG

flyktingar från krigets Europa, som står i fokus.

– Vi vill visa att situationen med flyktingar i Sverige absolut inte är någonting nytt. Det känns viktigt att få påminna om att vi har hantlat liknande utmaningar tidigare, säger Maria Backman.

Under arbetet med utställningen erinrade sig Hanna Sjöberg en tv-serie hon sett om de så kallade "serb-

lägren" i Norge. Ytterligare forskning mynnade ut i Velim Popovics flykt i fjällmarkerna mellan Norge och Sverige och nu är hans öde en del av utställningen.

– Velim var bara 17 år när han internerades i nazisternas arbetsläger i Nordnorge. Sommaren 1942 hade omkring 2500 jugoslaviska krigsfångare placerats i dessa läger. Sommaren därpå var endast 750 personer i livet.

Men Velim Popovic klarade sig, säger Hanna Sjöberg.

Utställningen, som invigdes i lördags, tar också upp de olika flyktinglägren som fanns i Sverige under andra världskriget.

– Spåren efter lägren är borta nu, men vi vet att någonting har hänt där det i dag reser sig 70-årig tall- och granskog, säger Maria Backman.

Utställningsytan Lobby,

som är öppen för allmänheten, fortsätter således att visa konst och forskning som kan knytas till flyktingfrågan. Forskningskoordinator Erik Berggren vid institutionen för kultur och samhälle konstaterar också att rummet lämpar sig väl som mötesplats för flyktingar, konstnärer, studenter och forskare.

Gunnar Hagberg

Gunnar.Hagberg@ostmedia.se